

YARGITAY KARARLARI IŞIĞINDA TCK M. 297/4’TE DÜZENLENEN “ETKİN PİŞMANLIK” HÜKMÜNÜN UYGULANABİLME ŞARTLARI

*Conditions for the Applicability of the ‘Active Remorse’ Provision Regulated in
Article 297/4 of the Turkish Penal Code in Light of Court of Cassation Decisions*

Medet AKCAN*

Öz: Türk Ceza Kanunu’nun 297. maddesi ile bazı eşyaların infaz kurumuna veya tutukevine sokulması, buralarda bulundurulması veya kullanılması yasaklanmış ve bu fiiller suç olarak kabul edilmiştir. Aynı maddenin dördüncü fıkrasında ise bir ve ikinci fıkralarda tanımlanan suçların konusunu oluşturan eşyayı yanında bulunduran veya kullanan hükümlü veya tutuklunun, bunu kimden ve ne suretle elde ettiği hususunda bilgi vermesi halinde, verilecek cezanın yarı oranında indirileceği öngörülmüştür. Bu çalışmada, öğretide yer alan görüşler ve yargı içtihatları ışığında dördüncü fıkrada düzenlenen bu hükmün hukuki niteliği ve uygulanabilme şartları incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: İnfaz Kurumu, Tutukevi, Hükümlü, Tutuklu, Etkin Pişmanlık, Nitelikli Hal.

Abstract: Article 297 of the Turkish Penal Code prohibits the introduction, possession, or use of certain items in penal institutions or detention centers and considers these actions as a crime. However, the fourth paragraph of the article stipulates that if a convict or detainee who possesses or uses an item that constituting the subject of the crimes defined in the first and second paragraphs provides information about from whom and how they obtained it, the sentence to be given shall be reduced by half. In this study, the legal nature and applicability conditions of this provision regulated in the fourth paragraph have been examined in the light of the opinions in the doctrine and judicial precedents.

Keywords: Penal Institution, Detention Center, Convict, Detainee, Active Remorse, Qualified Case.

* Edremit Cumhuriyet Başsavcısı, Bursa Uludağ Üniversitesi Kamu Hukuku Ana Bilim Dalı Doktora Öğrencisi, medetakcan88@hotmail.com

ORCID: 0009-0009-5136-0181

Makale Geliş Tarihi: 02.07.2024, Makale Kabul Tarihi: 16.09.2024

GİRİŞ

İnfaz kurumları, hapis cezası, adli para cezasından çevrilen hapis cezası, disiplin hapsi ve tazyik hapsi kararları ile tutukevi bulunmayan yerlerde tutuklama kararlarının yerine getirildiği tesislerdir. Tutukevi ise sadece tutuklama kararlarının infaz edildiği yerlerdir. İnfaz kurumunda ve tutukevinde disiplin, düzen ve güvenliğin sağlanabilmesi amacıyla, kurumlarda bulundurulabilecek veya kullanılacak eşyaların belirli kurallara tabi olması şarttır. Bu amaçla Türk Ceza Kanunu(TCK)'nun "*Millete ve Devlete Karşı Suçlar ve Son Hükümler*" kısmının "*Adliyeye Karşı Suçlar*" adlı ikinci bölümünde yer alan 297. maddesinde dört fıkra şeklinde infaz kurumuna veya tutukevine yasak eşya sokma suçu da tanımlanmıştır. Kanun koyucu bu maddede, infaz kurumuna veya tutukevine yasak eşya sokma suçunun iki farklı tipini düzenlemiştir. Birinci fıkrada tanımlanan suçun oluşabilmesi için kişinin infaz kurumuna veya tutukevine silah, uyuşturucu veya uyarıcı madde veya elektronik haberleşme aracı sokması veya buralarda bulundurması gerekmektedir. İkinci fıkrada tanımlanan suç ise, birinci fıkra kapsamı dışında kalan firarı kolaylaştırıcı her türlü alet ve malzemenin, her türlü saldırı ve savunma araçlarının, yangın çıkarmaya yarayan malzemenin, alkol içeren her türlü içeceğin, kumar oynanmasına olanak sağlayan eşya ve malzemenin, yeşil reçeteye tabi ilaçların, mahkemelerce yasaklanmış veya suç örgütlerini temsil eden yayın, afiş, pankart, resim, sembol, işaret, doküman ve benzeri malzemelerin, örgütsel haberleşme araçlarının ve ses ve görüntü almaya yarayan araçların ceza infaz kurumuna veya tutukevine sokulması, buralarda bulundurulması veya kullanılması ile oluşmaktadır. Maddenin dördüncü fıkrasında ise bir ve ikinci fıkralarda tanımlanan bu suçların konusunu oluşturan eşyayı yanında bulunduran veya kullanan hükümlü veya tutuklunun, bunu kimden ve ne suretle elde ettiği hususunda bilgi vermesi halinde, verilecek cezanın yarı oranında indirileceği öngörülmüştür. Öğretide, dördüncü fıkrada düzenlenen bu hükmün hukuki niteliği hususunda farklı görüşler bulunmaktadır. Ayrıca Yargıtay Ceza Genel Kurulu(CGK)'nun ve 2017 yılından itibaren infaz kurumuna veya tutukevine yasak eşya sokma suçu ile ilgili temyiz talepleri hakkında karar veren 8. Ceza Dairesi'nin güncel içtihatları göz önüne alındığında, hükmün uygulanabilme şartlarının oluşup oluşmadığı hususunda yargı mercileri tarafından hatalı kararlar verildiği de anlaşılmaktadır. Bundan dolayı çalışmada, öğretide yer alan görüşler ve Yargıtay içtihatları çerçevesinde dördüncü fıkrada düzenlenen hükmün hukuki niteliği ve uygulanabilme şartları incelenmiştir. Sonuç bölümünde ise hükümde yapılması gereken değişiklikler ile ilgili önerilerde bulunulmuştur.

I. HÜKMÜN HUKUKİ NİTELİĞİ

Madde gerekçesinde bu hükmün suç konusu yasak eşyayı infaz kurumu veya tutukevinde bulunduran kişiler açısından bir etkin pişmanlık hükmü olduğu belirtilmiştir.¹ Ancak buna rağmen öğretide hükmün hukuki

¹ Madde gerekçesi.

niteliği konusunda görüş ayrılığı bulunmaktadır. Bir görüşe göre bu fıkarda bir etkin pişmanlık hükmü değil, daha az cezayı gerektiren bir nitelikli hal düzenlenmiştir.² Diğer görüşe göre ise madde gerekçesinde de ifade edildiği üzere burada bir etkin pişmanlık hükmü söz konusudur.³ CGK da m. 297/4'te özel bir etkin pişmanlık hükmünün düzenlendiği görüşündedir.⁴

Etkin pişmanlık kurumu, TCK'nın genel hükümler kitabında düzenlenmemiştir. Bu hükümlerin bir kısmı özel hükümler kitabında, bir kısmı ise özel ceza kanunlarında veya ceza içeren kanunlarda sadece bazı suçlar bakımından öngörülmüştür. Öğretide ise etkin pişmanlığın çeşitli şekillerde tanımlanmıştır. Özgenç'e göre yeni TCK sisteminde etkin pişmanlık, sadece suç tamamlandıktan sonra belli suçlar bağlamında cezayı kaldıran veya cezada indirim yapılmasını gerektiren şahsi sebep olarak kabul edilmiş olan bir kurumdur.⁵ Akbulut etkin pişmanlığı, bazı suç tipleriyle bağlantılı olarak düzenlenen ve cezada indirim yapılmasının ya da cezanın kaldırılmasını sağlayan şahsi sebep niteliğini taşıyan bir müessese olarak tanımlamıştır.⁶ Koca/Üzülmez'e göre etkin pişmanlık, suçun tamamlanmasından sonra failin pişmanlık duyarak suçun işlenmesinin meydana getirdiği sonuçları gidermeye yönelik davranışlarda bulunmasıdır.⁷ Soyaslan etkin pişmanlığı, failin suçu tamamladıktan ve netice

² Şeyda Alegöz, "Ceza İnfaz Kurumuna Yasak Eşya ve Özellikle Uyuşturucu Madde Sokma Suçu", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hukuk Ana Bilim Dalı, İstanbul, 2019, s. 30; Yener Ünver, İftira, Suç Uydurma, Suç Üstlenme, Yalan Tanıklık ve Bilirkişilik Suçu İhbar Etmemek Suçları (TCK'da Düzenlenen Adliye Karşı Suçlar), 6. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2021, s. 679; Sami Gören, En Son Değişikliklerle Açıklamalı - İçtihatlı 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu, Yetkin Yayınları, Ankara, 2012, s. 1493.

³ Necati Meran, Yeni Türk Ceza Kanununda Kamu Görevlisine ve Adliye İlişkin Suçlar, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2006, s. 453; Necati Meran, "Avukatların İnfaz Kurumuna veya Tutukevine Yasak Eşya Sokma Eylemleri", C.2, S.13, 2007, Terazi Hukuk Dergisi, s. 132; Gökhan Taneri, "İnfaz Kurumuna veya Tutukevine Yasak Eşya Sokmak", C.14, S.151, 2019, Terazi Hukuk Dergisi, s. 584; Osman Yaşar/ Hasan Tahsin Gökcan/ Mustafa Artuç, Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu Cilt VI Madde 252-345, 2. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2014, s. 8593; Ali Parlar/ Mustafa Öztürk, Uygulamada Adliye Karşı Suçlar (TCK MD. 267-298), Aristo Yayınevi, İstanbul, 2018, s. 584-585; Zeki Hafızoğulları/ Muharrem Özen, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler Millete ve Devlete Karşı Suçlar, 2. Baskı, US-A Yayıncılık, Ankara, 2017a, s. 281; Hamide Zafer, "İnfaz Kurumuna veya Tutukevine Yasak Eşya Sokmak", Özel Ceza Hukuku Cilt X Adliye Karşı Suçlar, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2021, s. 613; Ahmet Gündel, Yeni Türk Ceza Kanunu Açıklaması Cilt 4, Sözkesen Matbaacılık, Ankara, 2009, s. 5330.

⁴ "...TCK'nın 297. maddesinin 4. fıkrasında infaz kurumunda bulunan hükümlü veya tutuklular için özel bir etkin pişmanlık hükmü düzenlenmiştir..." (Yargıtay CGK, E: 2017/10-973, K: 2019/54, T: 24.01.2019).

⁵ İzzet Özgenç, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 15. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2019, s. 525.

⁶ Berrin Akbulut, Ceza Hukuku Genel Hükümler, 6. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2019, s. 665.

⁷ Mahmut Koca/ İlhan Üzülmez, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 12. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2019, s. 443.

gerçekleştikten sonra işlediği suçtan dolayı pişman olması, suçun doğurduğu zararın daha da ağırlaşmasını önlemesi veya hafifletmesi veya tazmin etmesi olarak ifade etmiştir.⁸ *Hakeri*'ye göre etkin pişmanlık, suçun bütün unsurlarıyla tamamlanmasından sonra failin pişmanlık gösteren hareketler yapması durumunda, bu hareketler dolayısıyla faile ceza verilmemesini veya cezasında indirim yapılmasını ifade eden bir kurumdur.⁹ *İçel* ise TCK'da genel ve özel nitelikli iki etkin pişmanlığın düzenlendiği görüşündedir. *Yazar*'a göre TCK m. 36'da düzenlenen genel nitelikli etkin pişmanlık, failin icra hareketlerini tamamladıktan sonra işlemeyi kastettiği suçtan vazgeçerek sonucun gerçekleşmesini önlemesidir.¹⁰ Özel nitelikli etkin pişmanlık ise TCK'nın özel hükümler kısmında çeşitli suçlarla ilgili olarak düzenlenmiş olan ve suç işlendikten sonra uygulanabilen hükümlerdir.¹¹ *Baba*'ya göre etkin pişmanlık, kanunda gösterilen bazı suçların tamamlanmasından sonra, failin işlediği suçtan pişmanlık duyması ve belli bir muhakeme aşamasına kadar bu suçun olumsuz etkilerini gidermesi hâlinde, cezasını azaltan ya da kaldıran şahsi bir sebeptir.¹² *Sümer* etkin pişmanlığı, failin suçun tamamlanmasından sonra işlediği suçtan pişmanlık duyarak, kanunda öngörülen belirli bir süre içinde suçun zararlı sonuçlarını ortadan kaldırma veya adli makamlarla işbirliği yaparak verdiği bilgilerle suçun aydınlatılmasına katkı sağlama gibi aktif bir edimde bulunması koşuluyla, cezanın ortadan kaldırılması veya azaltılması sonucunu doğuran şahsi sebep olarak tanımlamıştır.¹³ *İçer*'e göre ise etkin pişmanlık, hukuki değeri ihlale yönelen davranış tamlandıktan sonra, niteliği ve yapısı gereği etkin pişmanlığa müsait olan ve yasadaki açıkça belirtilen suçlar bağlamında cezayı ortadan kaldıran veya cezada indirim yapılmasını gerektiren şahsi sebeptir.¹⁴

Genel hükümler kitabında düzenlenmemesine rağmen öğretide, tüm etkin pişmanlık hükümleri için geçerli ortak unsurların bulunduğu kabul edilmektedir. *Baba*'ya göre etkin pişmanlığın objektif ve sübjektif unsurları bulunmaktadır. Objektif unsurlar, kanunun etkin pişmanlığa imkan tanıdığı bir suçun bulunması, suçun tamamlanması, failin aktif bir tutum sergilemesi ve etkin pişmanlığın kanunun öngördüğü muhakeme aşamasında gerçekleşmesidir. Sübjektif unsurlar ise failin bizzat gerçekleştirdiği iradi bir

⁸ Doğan Soyaslan, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 6. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2014, s. 314.

⁹ Hakan Hakeri, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 19. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2016, s. 521.

¹⁰ Kayıhan İçel, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, Yenilenmiş Baskı, Beta Basım, İstanbul, 2016, s. 524.

¹¹ İçel, s. 526.

¹² Yasemin Baba, "Türk Ceza Kanunu'nda Etkin Pişmanlık", Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Ana Bilim Dalı, İstanbul, s. 5-6.

¹³ Arif Emre Sümer, "Türk Ceza Hukukunda Etkin Pişmanlık", C.11, S.2, 2023, Sakarya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, s. 1232.

¹⁴ Zafer İçer, "Kişiyi Hürriyetinden Yoksun Kılma Suçunda Etkin Pişmanlık (TCK.m.110)", C.23, S.3, 2017, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, s. 774.

davranışın bulunması ve failin suçtan pişmanlık duymasıdır.¹⁵ *Baki*'ye göre etkin pişmanlığın fiile ve faile ilişkin şartları vardır. Fiile ilişkin şartlar, tamamlanmış bir suçun olması ve tamamlanmış suça ilişkin olarak etkin pişmanlık hükmünün münhasıran düzenlenmiş olmasıdır. Faile ilişkin şartlar ise failin bizzat pişmanlık göstermesi, pişmanlığın etkin olması, failin suçun tamamlanmasından sonra pişmanlık göstermesi ve pişmanlığın kanunda öngörülen zamanda gösterilmiş olmasıdır.¹⁶ *Gödeklî*'ye göre etkin pişmanlığın maddi ve manevi unsurları bulunmaktadır. Maddi unsurlar, bir suçun bulunması, suçun tamamlanmış olması, pişmanlığın etkin olması ve pişmanlığın yasal süresi içinde gösterilmesidir. Manevi unsurlar ise failin işlediği suçtan dolayı pişmanlık duyması, pişmanlığın iradi olması ve pişmanlığın doğrudan doğruya failden kaynaklanmasıdır.¹⁷ *Sümer*'e göre de etkin pişmanlığın maddi ve manevi unsurları bulunmaktadır. Maddi unsurlar, tamamlanmış bir suçun olması, tamamlanmış bu suça ilişkin etkin pişmanlık hükmünün kanunda münhasıran düzenlenmiş olması, etkin pişmanlık gösteren failin pozitif bir edimde bulunması ve pişmanlığın kanunda öngörülen süre içerisinde gösterilmiş olmasıdır. Manevi unsurlar ise failin işlediği suçtan pişmanlık duyması, failin gösterdiği pişmanlığın iradi ve gönüllü olması ve failin bizzat pişmanlık göstermesidir.¹⁸ CGK da tüm etkin pişmanlık hükümleri bakımından ortak olan unsurların varlığını kabul etmektedir. CGK'ya göre ortak olan unsurlar, kanunda etkin pişmanlığa imkân tanıyan bir düzenleme bulunması, suçun tamamlanmış olması, failin kanunda öngörülen biçimde aktif bir davranışı gerçekleştirmesi ve failin bu davranışının iradi olmasıdır.¹⁹

Öğretide nitelikli hal veya unsurların da çeşitli şekillerde tanımları yapılmıştır. *İçel*'e göre suçun temel şekline nazaran cezanın artırılmasını ve azaltılmasını sonuçlayan unsurlara nitelikli unsurlar denir.²⁰ *Hakerî*'ye göre nitelikli haller, suçun varlığı için bulunmaları zorunlu olan kurucu unsurlara eklenen ve suçun daha ağır veya daha hafif sayılmasını ve bunun sonucu olarak da temel cezanın artırılıp indirilmesini gerektiren fakat bulunmamaları halinde suçun varlığına zarar vermeyen ve buldukları zaman da suçun hukuki vasfının değişmesine yol açmayan sebeplerdir.²¹ Suça tesir eden haller terimini kullanan *Soyaslan*'a göre nitelikli unsurlar, suçun varlığından bağımsız olarak bir suçun daha ağır veya daha hafif sayılmasını, dolayısıyla cezanın artırılması veya azaltılmasını gerektiren hallerdir.²² *Centel/Zafer/Çakmut*'a göre ağırlatıcı veya hafifletici nedenler,

¹⁵ Baba, s. 41-110.

¹⁶ Ensar Baki, "Türk Ceza Kanununda Etkin Pişmanlık", C.0, S.2, 2016, Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi, s. 42-48.

¹⁷ Mehmet Gödeklî, "Türk Ceza Öğretisi ve Uygulamasında Etkin Pişmanlık", Y.7, S.29, 2017, Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, s. 294-338.

¹⁸ Sümer, s. 1241-1252.

¹⁹ Yargıtay CGK, E: 2021/8-344, K: 2023/665, T: 13.12.2023; Yargıtay CGK, E: 2021/8-255, K: 2023/703, T: 26.12.2023.

²⁰ İçel, s. 294.

²¹ Hakerî, s. 143.

²² Soyaslan, s. 472.

suçun varlığı için bulunmaları zorunlu olan kurucu unsurlara eklenen, cezanın artırılmasını veya indirilmesini gerektiren, bulunmamaları halinde suçun varlığına zarar vermeyen sebeplerdir.²³ *Koca/Üzülmez*'e göre nitelikli unsurlar, kanun koyucu tarafından haksızlık içeriğini etkilediği kabul edilen ve suçun temel şekline eklenerek cezanın artırılmasını veya indirilmesini sağlayan hallerdir.²⁴ *Akbulut*'a göre nitelikli unsurlar, suçun temel şeklinin yanında daha ağır veya daha az ceza verilmesini gerektiren ve tipikliğin maddi unsurları içerisinde yer alan unsurlardır.²⁵ *Özgenç* nitelikli unsurları, suçun temel şekline nazaran cezanın artırılmasını veya azaltılmasını gerektiren unsurlar olarak tanımlamıştır.²⁶ Suça etki eden neden terimini tercih eden *Toroslu/Toroslu*'ya göre nitelikli unsurlar, tipik kurucu unsurları yönünden suçun yapısını değiştirmeyen, sadece suçun daha ağır veya hafif hale gelmesi sonucunu doğuran nedenlerdir.²⁷ *Artuk/Gökçen/Yenidünya*'ya göre ise nitelikli haller, suçun temel şekline ilaveten aranan ve onun daha ağır veya daha hafif sayılmasını sonuçlayarak, cezanın artırılması veya eksiltilmesini gerektiren hallerdir.²⁸ Cezanın artırılmasını veya indirilmesini sağlayan bu haller, failin veya mağdurun sıfatından, fail ile mağdur arasındaki ilişkilerden, suçun konusuna ait bir özellikten, hareketin gerçekleştirildiği yer ve zamandan, hareketinden işleniş şeklinden, suçun işlenmesindeki amaç veya saikten kaynaklanabilmektedir.

Madde metninde ve gerekçesinde dördüncü fıkranın konuluş amacı konusunda bir açıklamaya yer verilmemiştir. Öğretide ise suç konusu eşyayı kimden ve ne suretle elde ettiği hususunda bilgi elde edilmesi ile infaz kurumu veya tutukevi idaresinin bu konuda önlem almasının amaçlandığı ifade edilmektedir.²⁹ Kanımızca bu hüküm ile eşyanın infaz kurumuna veya tutukevine nasıl sokulduğu, kurum içerisinde nasıl yayıldığı hususunda bilgi elde edilerek hem önlem alınması hem de diğer suç ortaklarının tespitinin sağlanması amaçlanmaktadır. Hükmün konuluş amacı, etkin pişmanlığın tanımı ve unsurları ile nitelikli hal kavramı göz önüne alındığında, kanımızca dördüncü fıkrada yer alan hükmün nitelikli hal olduğu görüşü isabetli değildir. Zira burada fail, fiil, konu veya diğer kurucu unsurlara eklenen yeni bir hal söz konusu değildir. Sadece suçun işlenmesinden sonra failin pişmanlık duyarak bilgi vermesi halinde faile cezasında indirim yapılmasını sağlayacak bir imkan tanınmıştır. Madde gerekçesinde bu hükmün etkin pişmanlık hükmü olduğunun açıkça belirtilmesi, hükmün

²³ Nur Centel/ Hamide Zafer/ Özlem Çakmut, *Türk Ceza Hukukuna Giriş*, 4. Baskı, Beta Basım, İstanbul, 2006, s. 581.

²⁴ Koca/Üzülmez, s. 139, 140.

²⁵ Akbulut, s. 389.

²⁶ Özgenç, s. 226.

²⁷ Nevzat Toroslu/ Haluk Toroslu, *Ceza Hukuku Genel Kısım*, 24. Baskı, Savaş Yayinevi, Ankara, 2018, s. 278.

²⁸ Mehmet Emin Artuk/ Ahmet Gökçen/ A. Caner Yenidünya, *5237 Sayılı Kanuna Göre Hazırlanmış Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 8. Baskı, Turan Kitabevi, Ankara, 2007, s. 28.

²⁹ Yaşar/ Gökcan/ Artuç, s. 8594; Zafer, s. 614; İbrahim Şahbaz, *Açıklamalı ve İçtihatlı Türk Ceza Kanunu Cilt 3*, 2. Baskı, Yetkin Yayinevi, Ankara, 2020, s. 3760.

suçun işlenmesinden sonra pişmanlık duyularak bilgi verilmesi halinde uygulanabilecek şekilde düzenlenmiş olması, belirli şartlara tabi olması ve suçun kurucu unsurlarına eklenen yeni bir halin söz konusu olmaması dikkate alındığında, kanımızca dördüncü fıkrada yer alan hükmün özel bir etkin pişmanlık hükmü olduğu kabul edilmelidir.

II. HÜKMÜN UYGULANABİLME ŞARTLARI

A. MADDEDE TANIMLANAN SUÇLARDAN BİRİNİN İŞLENMİŞ OLMASI

Etkin pişmanlık imkanı sadece maddenin bir ve ikinci fıkralarında tanımlanan suçlar bakımından öngörülmüştür. Bundan dolayı m. 297/4'te düzenlenen etkin pişmanlık hükmünün uygulanabilmesi için mutlaka maddenin bir ve ikinci fıkralarında tanımlanan suçlardan birinin işlenmesi ve işlenen bu suç nedeniyle kişinin cezalandırılabilmesi gerekmektedir. İşlenen fiilin maddede tanımlanan suçlardan birini oluşturmaması, suçun tipiklik ve hukuka aykırılık unsurlarının oluşmaması, kişinin cezalandırılmasını engelleyen bir halin varlığı gibi hallerde etkin pişmanlık hükmü de uygulanamayacaktır. Örneğin hükümlünün kasten hareket etmemesi nedeniyle suçun manevi unsurunun oluşmaması, hakkın kullanılması nedeniyle suçun hukuka aykırılık unsurunun oluşmaması veya kusur yeteneğinin bulunmaması nedeniyle hükümlünün cezalandırılmaması hallerinde hükümlü hakkında etkin pişmanlık hükmü uygulanamayacaktır.

B. HÜKÜMLÜ VEYA TUTUKLU OLARAK BULUNMA

Kanun koyucu, m. 297/4'te düzenlenen etkin pişmanlık hükmünden faydalanabilecek kişiler bakımından bir sınırlama getirmiştir. Hükme göre etkin pişmanlıktan herkes değil, sadece infaz kurumunda veya tutukevinde barındırılan hükümlü veya tutuklular faydalanabilmektedir. Hükümlü, kesinleşen hapis cezası, adli para cezasından çevrilen hapis cezası, tazyik hapsi veya disiplin hapsi nedeniyle infaz kurumunda bulunan kişidir. Tutuklu ise hakkında verilen tutuklama kararı nedeniyle tutukevinde, tutukevinin mevcut olmaması halinde ise infaz kurumunun bu amaca ayrılmış bölümünde barındırılan kişidir. Hükümlü veya tutuklu olarak barındırılmayan kişilerin bu hükümden faydalanması mümkün değildir.³⁰ Örneğin hakkında verilen hapis cezasının infazı için kurumda kalan hükümlü A'dan ele geçirilen bir cep telefonu ile ilgili olarak hükümlü A hakkında etkin pişmanlık hükmü uygulanabilir. Fakat kurumda infaz koruma memuru olarak görev yapmakta olan B'den ele geçirilen bir cep telefonu ile ilgili olarak memur B hakkında etkin pişmanlık hükmü uygulanamaz.

³⁰ Aynı görüşte Yaşar/ Gökcan/ Artuç, s. 8594; Ünver, s. 680; Hafızoğulları/ Özen, 2017a, s. 281; Zafer, s. 614.

C. YASAK EŞYAYI BULUNDURMA VEYA KULLANMA

TCK m. 297'de tanımlanan infaz kurumuna veya tutukevine yasak eşya sokma suçları sokma, bulundurma ve kullanma fiilleri ile işlenebilmektedir. Sokma, kurum olarak tahsis edilen yapının dışında bulunan yasak bir eşyanın maddi varlığının herhangi bir şekilde bu yapının içerisine girmesinin sağlanmasıdır.³¹ Bulundurma, kişinin yasak eşyayı hâkimiyet alanında veya üzerinde makul bir süre tutmasıdır.³² Kullanma ise, yasak bir eşyanın yapılış amacına uygun olarak tüketilmesi veya eşyanın özelliklerinden belli bir amaçla yararlanılmasıdır.³³ Etkin pişmanlık hükmüne göre, bu hükümden infaz kurumunda veya tutukevinde barındırılan tüm hükümlü ve tutuklular değil, sadece yasak eşyayı yanında bulunduran veya kullanan hükümlü ve tutuklular faydalanabilir. Yasak eşyayı bulundurmamış veya kullanmamış olan bir kişinin bu hükümden faydalanması mümkün olmadığı gibi, yasak eşyayı kuruma sadece sokan hükümlü veya tutuklu da bu hükümden yararlanamayacaktır.³⁴ Örneğin açık ceza infaz kurumunda hükümlü olarak barındırılan bir kişinin özel izin dönüşü kuruma uyuşturucu madde sokmaya çalışırken yakalanması halinde bu hükümlü hakkında etkin pişmanlık hükmü uygulanamayacaktır. Fakat bir şekilde kuruma sokulan uyuşturucu maddeyi bulundurup kullanan hükümlü bu hükümden faydalanabilecektir. 8. Ceza Dairesi de aynı görüştedir. Örneğin Daire, Sivas Açık Ceza İnfaz Kurumu'na sokmaya çalışırken yakalanan eşyaları kendisi gibi dışarıda bir okula devam eden diğer bir hükümlü Musa N.'den temin ettiğini beyan eden sanık hakkında etkin pişmanlık hükmünün uygulanmasını hukuka aykırı bulmuştur.³⁵

Yasak eşyayı bulundurmaya ya da kullanmaya teşebbüs eden hükümlü veya tutukluların pişmanlık göstererek bilgi vermesi halinde haklarında etkin pişmanlık hükmünün uygulanıp uygulanamayacağı konusuna da değinmek gerekmektedir. Zira öğretilde, yeni TCK sisteminde etkin pişmanlık kurumunun sadece suç tamamlandıktan sonra belli suçlar bakımından uygulanabilecek şekilde düzenlendiği, teşebbüs aşamasında kalan suçlar bakımından etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanamayacağı, suçun tamamlanmasından önce şartları oluşmuşsa gönüllü vazgeçme hükümlerinin uygulanabileceği savunulmaktadır.³⁶ CGK da aynı

³¹ Taneri, s. 571; *Şahbaz*'a göre ise yasak eşyaların infaz kurumu veya tutukevine sokulmasından maksat, binanın dış dünya ile ilişkisinin kesildiği an, içeri sokulmasıdır (*Şahbaz*, s. 3760); *Gündel*'e göre maddenin sokulması, arama noktalarından geçildikten sonra maddenin içeriye dahil edilmesidir (*Gündel*, s. 5330).

³² Aynı görüşte bkz. Zafer, s. 608; Yaşar/ Gökcan/ Artuç, s. 8591; Hafizoğulları/ Özen, s. 279; *Şahbaz*'a göre ise bulundurma belli bir devamlılık gerektirir ve failin yasak eşyayı ulaşabileceği bir yere koyması ve orada tutması bulundurma için yeterlidir (*Şahbaz*, s. 3761).

³³ Aynı görüşte bkz. Zafer, s. 608; Yaşar/ Gökcan/ Artuç, s. 8593.

³⁴ Aynı görüşte Parlar/ Öztürk, s. 585; Meran, 2006, s. 453.

³⁵ Yargıtay 8. CD, E: 2021/1605, K: 2023/108, T: 18.01.2023.

³⁶ Aynı görüşte bkz. Özgenç, s. 525; Bahri Öztürk/ Mustafa Ruhan Erdem, *Uygulamalı Ceza Hukuku ve Güvenlik Tedbirleri Hukuku*, 14. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2014, s. 330; Soyaslan, s. 314; Hakeri, s. 521; Toroslu/ Toroslu, s.

görüştürür.³⁷ Kanımızca, her etkin pişmanlık hükmü bakımından aynı sonuca ulaşmak isabetli değildir. TCK sisteminde etkin pişmanlığın genel hükümlerde düzenlenmemiş olması nedeniyle hükmün kanuni tarifi göz önüne alınarak değerlendirme yapılması gerekir. Hükmün kanuni tarifinde suçun tamamlanması gerektiğine dair özel bir ifade söz konusu ise suçun tamamlanmış olması hükmün uygulanabilme şartları arasında kabul edilebilir. Örneğin TCK m. 168’de “...suçları tamamlandıktan sonra...”, m. 293’te “...kaçtıktan sonra...” şeklinde özel ifadeler söz konusudur. Fakat kanuni tarifte bu şekilde açık bir ifadenin söz konusu olmaması ve suçun da teşebbüse elverişli olması halinde etkin pişmanlık hükmünün teşebbüs aşamasında kalan suçlar bakımından da uygulanabileceği kabul edilmelidir. Bulundurma ve kullanma fiillerinin teşebbüse elverişli olması ve dördüncü fıkrada fiillerin tamamlanması gerektiğine dair bir ibarenin bulunmaması nedeniyle fiillerin teşebbüs aşamasında kalması halinde de kişi hakkında etkin pişmanlık hükmü uygulanmalıdır. Fakat kişinin suçun icra hareketlerinden gönüllü vazgeçmesi veya kendi çabalarıyla suçun tamamlanmasını önlemesi söz konusu ise öncelikle gönüllü vazgeçme hükümleri değerlendirilmelidir. Örneğin infaz kurumunda hükümlü olarak bulunan A’nın içmek için alkol temin etmesi ancak kullanmaktan vazgeçerek alkolü idareye teslim etmesi halinde gönüllü vazgeçmeye ilişkin hükümler uygulanmalıdır. Fakat A’nın temin ettiği alkolün kullanmadan görevliler tarafından yakalanması şeklinde gerçekleşen olayda diğer şartların varlığı halinde hükümlü hakkında etkin pişmanlık indirimi yapılmalıdır.

312; Demirbaş’a göre TCK m. 36’da gönüllü vazgeçme adı altında genel etkin pişmanlığa da yer verilmiştir. Bu genel hüküm dışında bazı suçlar açısından suç tamamlandıktan sonra, henüz soruşturma başlamadan önce veya soruşturma evresinde, hüküm verilmeden önce, hatta cezanın infazı aşamasında etkin pişmanlık gösterilmesi ise özel olarak düzenlenmiştir (Timur Demirbaş, Ceza Hukuku Genel Hükümler, 12. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017, s. 479); İçel, s. 526; Hafizoğulları/Özen’e göre yeni TCK’da gönüllü vazgeçme ile etkin pişmanlık aynı şey sayılmış, aynı hükümlere tabi kılınmıştır (Zeki Hafizoğulları/ Muharrem Özen, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 10. Baskı, US-A Yayıncılık, Ankara, 2017b, s. 320); Centel/Zafer/Çakmut’a göre yeni TCK sisteminde failin suçun tamamlanmasını veya neticenin gerçekleşmesini kendi çabalarıyla önlemesi hali gönüllü vazgeçme başlığı altında düzenlendiğinden etkin pişmanlık hükmünün uygulanabilmesi için suçun tüm unsurlarıyla tamamlanması gerekmektedir (Centel/ Zafer/ Çakmut, s. 471); Özbek/ Doğan/ Bacaksız vd.’ye göre TCK m. 36’dan da anlaşılacağı üzere suçun tamamlanmasından önceki pişmanlık gönüllü vazgeçme başlığı altında, suç sonrası pişmanlık ise her bir suç tipi altında ayrıca düzenlenmiştir (Veli Özbek/ Koray Doğan/ Pınar Bacaksız vd., Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 7. baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2016, s. 506); Baba, s. 48; Gödekli, s. 299; Baki, s. 42; Sümer, s. 1241, 1242; Artuk/ Gökcen/ Yenidünya, s. 82; Akbulut, s. 665; Koca/ Üzülmez, s. 443; İçer, s. 774.

³⁷ “...Etkin pişmanlık hükmünün uygulanabilmesi için suçun tamamlanmış olması gerekir. Teşebbüs aşamasında kalan suçlar bakımından etkin pişmanlıktan söz edilemez ancak şartları var ise gönüllü vazgeçme gündeme gelebilir...” (Yargıtay CGK, E: 2021/8-255, K: 2023/703, T: 26.12.2023).

D. FAİLİN İRADİ OLARAK BİZZAT BİLGİ VERMESİ

Yasak eşyayı bulunduran veya kullanan hükümlü veya tutuklunun etkin pişmanlıktan faydalanabilmesi için gerekli son şart, kişinin bizzat iradi bir şekilde yasak eşyayı kimden ve ne suretle elde ettiği hususunda bilgi vermesidir.³⁸ Fıkra bu koşul, ‘...*bunu kimden ve ne suretle elde ettiği hususunda bilgi verirse...*’ şeklinde ifade edilmiştir. Bilginin hükümlü veya tutuklu tarafından iradi olarak verilmemesi, araştırmalar sonucu elde edilmesi veya başkası tarafından verilmesi hallerinde kişinin etkin pişmanlık hükmünden faydalanması mümkün değildir. Kişinin suçun konusunu oluşturan yasak eşyayı kimden ve ne suretle elde ettiği hususunda iradi bir şekilde bilgi vermesi ve diğer şartların da varlığı halinde kişi hakkında mutlaka indirim yapılması gerekmektedir. Örneğin açık ceza infaz kurumunda hükümlü olarak kalmakta olan A’nın ele geçirilen uyuşturucu maddeyi aynı koşu kalan diğer hükümlü B’den para karşılığı aldığı hususunda bilgi vermesi halinde hakkında etkin pişmanlık hükmü uygulanmalıdır. 8. Ceza Dairesi de aynı görüştedir. Örneğin Daire, Bayburt M Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu’nda hükümlü olarak kalmakta olan sanığın, kurumda bulundurduğu 1 adet kıl testeresi ve 1 adet çekiç ile ilgili olarak bu eşyaları koşu aynı koşu daha önce hükümlü olarak kalan Eyüp K.’nin çöpe attığını, kendisinin söz konusu eşyaları çöpten çıkardığını ve bu malzemeleri maket gemi yapımında kullandığını beyan etmesi,³⁹ Felahiye Kapalı Ceza İnfaz Kurumu’nda hükümlü olarak barındırılan kişinin, kurumda bulundurduğu cep telefonunu diğer hükümlü Güngör I.’dan temin ettiği hususunda bilgi vermesi,⁴⁰ Ceyhan Açık Ceza İnfaz Kurumu’nda hükümlü olarak bulunan sanık Medet H.’nin kurumda bulundurduğu uyuşturucu maddeyi diğer hükümlü Oğuzhan K.’dan temin ettiği hususunda bilgi vermesi,⁴¹ Ödemiş M Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu’nda tutuklu olarak kalmakta olan sanık Ali T.’nin kurumda bulundurduğu esrar maddesini cezaevine girmeden önce Serkan M. isimli bir şahıstan temin ettiği ve cezaevine girişte fark edilmemesi sayesinde kuruma sokarak bulundurduğu hususunda bilgi vermesi,⁴² Kale K2 Tipi Ceza İnfaz Kurumu’nda hükümlü olarak barındırılan Yılmaz Y.’nin kurumda bulundurduğu cep telefonunu diğer hükümlü Ersin E.’den, sim kartı ise kendisine eşya getiren eşi Çiğdem Y.’den temin ettiği hususunda bilgi vermesi,⁴³ Burdur Ceza İnfaz Kurumu’nda hükümlü olarak barındırılan sanık Ali K.’nın kurumda bulundurduğu cep telefonunu diğer hükümlü Ali S.’den temin ettiği hususunda bilgi vermesi,⁴⁴ İskenderun Açık Ceza İnfaz Kurumu’nda hükümlü olarak kalmakta olan sanık Cem D.’nin, kurumda bulundurduğu esrar maddesini diğer hükümlüler Yusuf G. ve Cemil K.’nin yönlendirmesi

³⁸ Ünver, s. 680.

³⁹ Yargıtay 8. CD, E: 2017/8278, K: 2017/12156, T: 31.10.2017.

⁴⁰ Yargıtay 8. CD, E: 2017/14143, K: 2018/1763, T: 20.02.2018.

⁴¹ Yargıtay 8. CD, E: 2017/9563, K: 2018/5096, T: 09.05.2018.

⁴² Yargıtay 8. CD, E: 2017/26365, K: 2018/5475, T: 16.05.2018.

⁴³ Yargıtay 8. CD, E: 2017/11209, K: 2018/5471, T: 16.05.2018.

⁴⁴ Yargıtay 8. CD, E: 2017/8069, K: 2018/5851, T: 23.05.2018

ile temin ettiği hususunda bilgi vermesi,⁴⁵ Ayaş Açık Ceza İnfaz Kurumu'nda başka bir suçtan dolayı hükümlü olarak bulunan sanığın, kurumda bulundurduğu ADB-FUBINACA niteliğindeki uyuşturucu maddeyi Mehmet Ü. isimli kişiden temin ettiği hususunda bilgi vermesi,⁴⁶ Çorum L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda başka suçtan hükümlü olarak bulunan sanık Adem Ali Ç.'nin, kurumda bulundurduğu silah niteliğindeki tıgı diğer hükümlü Coşkun Y.'den temin ettiği hususunda bilgi vermesi,⁴⁷ Edirne Açık Ceza İnfaz Kurumu'nda hükümlü olarak kalmakta olan sanık İsmet D.'nin, kurumda bulundurduğu ADB-FUBINACA etken maddesini ihtiva eden uyuşturucu maddeyi Murat M. isimli kişiden temin ettiği hususunda bilgi vermesi⁴⁸ ve Elmalı Açık Ceza İnfaz Kurumu'nda hükümlü olarak kalmakta olan sanık Murat A.'nın, kurumda bulundurduğu uyuşturucu maddeyi diğer hükümlüler Hakan M. ve Serdar Y.'nin talimatı ve yönlendirmesi ile temin ettiği hususunda bilgi vermesi⁴⁹ şeklinde gerçekleşen tüm olaylarda, kişinin yasak eşya ile ilgili verdiği bilgileri yeterli kabul etmiş ve kişi hakkında etkin pişmanlık hükmünün uygulanması gerektiği sonucuna varmıştır.

Öğretide, *“bunu kimden ve ne suretle elde ettiği”* ifadesinde her ne kadar (ve) bağlacı kullanılmış ise de bunun (veya) olarak anlaşılması gerektiği savunulmaktadır. Bu görüşte olan yazarlara göre, örneğin başkasından elde etmeyip, bir şekilde kendisi tarafından oluşturulan bir silahı ne suretle elde ettiği hususunda bilgi vermesi halinde de kişinin etkin pişmanlıktan faydalanması gerekir.⁵⁰ Kanaatimizce, burada kanun koyucunun bilinçli bir tercihi söz konusudur ve bu tercihi yorum yoluyla genişletmek isabetli değildir.⁵¹ Hükümde değişiklik yapılmadığı sürece, kişinin etkin pişmanlık hükmünden faydalanabilmesi için yasak eşyayı kimden temin ettiği hususunda da mutlaka bilgi vermesi gerekir. Kişinin bu eşyaları sadece nasıl elde ettiği hususunda bilgi vermesi veya ikrarda bulunması etkin pişmanlık hükmünün uygulanması için yeterli değildir. İkrarda bulunan, yasak eşyayı nasıl elde ettiği veya oluşturduğu konusunda bilgi vererek soruşturma ve kovuşturmayaya yardımcı olan kişiler hakkında m. 62 gereği takdiri indirim yapılabilir.⁵² 8. Ceza Dairesi de sadece yasak eşyayı nasıl elde ettiği hususunda bilgi veren veya ikrarda bulunan kişiler hakkında etkin pişmanlık hükmü uygulanarak eksik ceza tayin edilmesinin hukuka aykırı olduğu görüşündedir. Örneğin Daire, Uşak Ceza İnfaz Kurumu'nda hükümlü olarak bulunan sanığın, kurumda bulundurduğu kesici aletleri cezaevinde bulunan sandalyenin altında bulunan demirlerden elde ettiği yönünde bilgi vermesi,⁵³ Burhaniye C Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda hükümlü olarak

⁴⁵ Yargıtay 8. CD, E: 2017/13456, K: 2018/8571, T: 10.09.2018.

⁴⁶ Yargıtay 8. CD, E: 2019/657, K: 2019/11742, T: 02.10.2019.

⁴⁷ Yargıtay 8. CD, E: 2019/10996, K: 2020/18880, T: 01.12.2020.

⁴⁸ Yargıtay 8. CD, E: 2020/8686, K: 2022/12440, T: 20.09.2022.

⁴⁹ Yargıtay 8. CD, E: 2022/4043, K: 2023/6396, T: 20.09.2023.

⁵⁰ Yaşar/ Gökcan/ Artuç, s. 8594.

⁵¹ Aynı görüşte bkz. Zafer, s. 614, dipnot 56.

⁵² Aynı görüş için bkz. Ünver, s. 680.

⁵³ Yargıtay 8. CD, E: 2017/6621, K: 2017/10557, T: 28.09.2017.

kalmaktan olan sanık İlhan T.'nin, kurumda bulundurduğu ağaç saplı, gri renkli plastik boruya geçirilmiş 21 cm uzunluğunda, sivri uçlu ve delici aleti kendisinin aramadan 4 gün önce koğuş içindeki buzdolabının altında temizlik esnasında bulduğunu, Harun D. isimli hükümlünün yattığı yatağın altına koyduğunu ve daha sonra bu aleti memurlara teslim etmeyi unuttuğunu beyan etmesi,⁵⁴ Konya Açık Ceza İnfaz Kurumunda hükümlü olarak bulunan sanık İbrahim Ç.'nin, kurumda bulundurduğu uyuşturucu maddenin bahçeye atılacağını diğer hükümlü Satılmış G.'den öğrendiğini ve Satılmış G.'nin kendisinden maddeyi getirmesini istediğini beyan etmesi, ancak daha sonra bu beyanından dönmesi,⁵⁵ Amasya E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda hükümlü olarak kalmakta olan sanık Umut P.'nin, kurumda bulundurulup kullanıldığı uyuşturucu madde konusunda birbirinden farklı ifadeler vermesi, kimden ve ne suretle temin ettiği hususunda çelişkili beyanlarda bulunması,⁵⁶ Burdur E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda hükümlü olarak bulunan sanık Alaattin A.'nın, kurumda bulundurduğu şişi cezaevi idaresine yönelik yazmış olduğu dilekçelerinde ikrar etmesi ve bu eşyayı cezaevi idaresine vermek istediğini beyan etmesi,⁵⁷ Bafra T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda hükümlü olarak kalmakta olan sanık Tolga E.'nin, permatikten bozma jilet parçasını avukat görüşme katında bulunan memurların kullandığı lavaboda bulduğunu beyan etmesi,⁵⁸ Alaşehir M Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda hükümlü olarak kalmakta olan sanık Abdurrahman A.'nin, kurumda bulundurduğu ahşap sap ile yemek kaşığının sap kısmının birleştirilmesi suretiyle elde edilen ve toplam uzunluğu 18,5 cm olan aleti kendisinin yaptığını bildirmesi ve rıza ile teslim etmesi,⁵⁹ Adana F Tipi Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumu'nda hükümlü olarak kalmakta olan sanığın, kurumda bulundurduğu esrar maddesini cezaevinin havalandırmasında bulduğunu beyan etmesi,⁶⁰ Bafra T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda hükümlü olarak kalmakta olan sanık Hakan A.'nın, kurumda bulundurduğu jilet parçasını tıraş bıçağından söktüğünü beyan etmesi,⁶¹ Antalya Açık Ceza İnfaz Kurumu'nda hükümlü olarak bulunan sanığın, kurumda bulundurduğu 9 cm uzunluğunda demir testereyi izin dönüşü yanında getirdiği radyonun içine koyarak kuruma soktuğu konusunda bilgi vermesi,⁶² Konya E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda hükümlü olarak kalmakta olan sanık Mehmet D.'nin, kurumda bulundurduğu toplam uzunluğu 12.5 cm olan tığı kantinden aldığı radyonun antenlerinden yaptığını beyan etmesi,⁶³ Bergama M Tipi Kapalı Ceza İnfaz

⁵⁴ Yargıtay 8. CD, E: 2017/11791, K: 2018/3628, T: 02.04.2018.

⁵⁵ Yargıtay 8. CD, E: 2017/8470, K: 2018/2107, T: 27.02.2018.

⁵⁶ Yargıtay 8. CD, E: 2017/8989, K: 2018/2104, T: 27.02.2018.

⁵⁷ Yargıtay 8. CD, E: 2017/13415, K: 2018/8557, T: 12.07.2018.

⁵⁸ Yargıtay 8. CD, E: 2018/9729, K: 2018/12656, T: 13.11.2018.

⁵⁹ Yargıtay 8. CD, E: 2019/2116, K: 2019/12912, T: 23.10.2019.

⁶⁰ Yargıtay 8. CD, E: 2019/13875, K: 2019/12877, T: 23.10.2019.

⁶¹ Yargıtay 8. CD, E: 2019/14588, K: 2020/18033, T: 05.11.2020.

⁶² Yargıtay 8. CD, E: 2019/16585, K: 2020/18044, T: 05.11.2020.

⁶³ Yargıtay 8. CD, E: 2019/15364, K: 2020/19852, T: 17.12.2020.

Kurumu'nda hükümlü olarak kalan sanık Mehmet İ.'nin, kurumda bulundurduğu jilet parçasını kantinden aldığı permatik tıraş bıçağından çıkartmak suretiyle temin ettiğini beyan etmesi,⁶⁴ Alaşehir M Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda hükümlü olarak bulunan sanık Ali E.'nin, kurumda bulundurduğu çakmağa takılı pilot kalemde sökülmüş metal parçalı aleti mukavva kesmek amacıyla yaptığını beyan etmesi⁶⁵ ve Niğde Açık Ceza İnfaz Kurumu'nda hükümlü olarak kalmakta olan sanık Ferit B.'nin, kuruma sokulup bulunduran Vestel Venüs V3 5020 marka cep telefonu ve Samsung marka şarj cihazı ile ilgili olarak sadece izin dönüşü kurumun karşısında bulunan çöp tenekesinin yanına bıraktığını ve kendisine ait bu telefon cihazını bulan kişilerin infaz kurumuna soktuğunu ifade etmesi⁶⁶ şeklinde gerçekleşen tüm olaylarda, kişi hakkında etkin pişmanlık hükmünün uygulanmaması gerektiği sonucuna ulaşmıştır.

Öğretide, etkin pişmanlıktan faydalanabilmek için verilen bilginin doğru ve işe yarar olması, yalan olmaması gerektiği ifade edilmektedir.⁶⁷ Kanaatimizce verilen bilginin doğru olması hükmün uygulanması için yeterlidir. Fıkra da sadece bilgi verilmesi şartı bulunduğu için verilen bilginin işe yarar olması, bilgi sayesinde mutlaka diğer kişiler hakkında soruşturma veya kovuşturma yapılması, kişinin cezalandırılması, kişinin yakalanması, zararın giderilmesi veya başkaca eşyaların ele geçirilmesi gerekli değildir. Aksi düşünülseydi örneğin m. 192 ve m. 201'de olduğu gibi bir düzenleme yapılabilirdi. Fakat kişinin ceza indirimden faydalanabilmek için yalan söyleyebilmesi her zaman mümkün olduğundan verilen bilginin gerçekten doğru olup olmadığının mutlaka araştırılması gerekir. Hükümlü veya tutuklunun verdiği bilgilerin doğruluğunun araştırılmaması, bu konuda gerekli soruşturmanın yapılmaması ve etkin pişmanlığın şartlarının oluşup oluşmadığının değerlendirilmemesi hukuka aykırıdır. 8. Ceza Dairesi de aynı görüştedir. Örneğin Daire, Akçakale Açık Ceza İnfaz Kurumu'nda hükümlü olarak bulunan sanığın, kurumda bulundurduğu 7 adet uyuşturucu hap ile ilgili olarak söz konusu maddeleri kendisi ile aynı koşutta kalan Murat K. isimli kişiden satın aldığını beyan etmesi,⁶⁸ Gemlik Açık Ceza İnfaz Kurumu'nda hükümlü olarak kalmakta olan sanığın, kurumda bulundurulup kullanıldığı uyuşturucu madde ile ilgili olarak söz konusu maddeyi diğer hükümlülerden soyadını şuan hatırlayamadığı ancak ismi Berkant olan ve sağ veya sol kolunda "Terso" yazan şahıstan alıp kullandığını beyan etmesi,⁶⁹ Maltepe 3 Nolu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda tutuklu olarak bulunan sanığın, kurumda bulundurduğu bir adet kameralı, çift sim kart girişli, 352180059570642 ve 352180059570659 IMEI nolu Nokia M2 model cep telefonu ve usb girişli şarj kablosu ile ilgili olarak telefonu kendisinin kullandığını, telefonu cezaevinden tahliye olan başka bir hükümlünün

⁶⁴ Yargıtay 8. CD, E: 2019/18083, K: 2021/3825, T: 11.03.2021.

⁶⁵ Yargıtay 8. CD, E: 2020/6501, K: 2022/11897, T: 07.09.2022.

⁶⁶ Yargıtay 8. CD, E: 2021/16868, K: 2023/1537, T: 22.03.2023.

⁶⁷ Hafızoğulları/ Özen, 2017a, s. 281.

⁶⁸ Yargıtay 8. CD, E: 2017/13340, K: 2018/8535, T: 12.07.2018.

⁶⁹ Yargıtay 8. CD, E: 2018/4313, K: 2018/8608, T: 10.09.2018.

kendisine bıraktığını beyan etmesi⁷⁰ ve Diyarbakır E Tipi Ceza İnfaz Kurumu'nda hükümlü olarak kalmakta olan sanık Turgut K.'nin kurumda bulundurduğu toz esrar maddesi ile ilgili olarak bu maddeyi koğuş arkadaşı olan Necmettin S.'nin dışardan getirip kendisine verdiğini beyan etmesi⁷¹ şeklinde gerçekleşen tüm olaylarda, verilen bilginin araştırılmamasının hukuka aykırı olduğuna karar vermiştir.

Hükümlü veya tutuklu tarafından verilen bilginin doğru olduğunun tespit edilmesi halinde kişi hakkında etkin pişmanlık hükmü uygulanacaktır. Verilen bilginin doğru olmadığını tespit edilmesi halinde ise hüküm uygulanmayacaktır. Fakat tüm araştırmalara rağmen verilen bilginin doğru olup olmadığını anlaşılması, buna dair şüphe oluşması halinde nasıl bir uygulama yapılması gerektiği sorusuna da cevap bulmak gerekmektedir. 8. Ceza Dairesi, verilen bilgi üzerine diğer kişi hakkında kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verilmesi halinde etkin pişmanlık hükmünün uygulanamayacağı görüşündedir.⁷² Kanımızca diğer kişi hakkında beraat veya kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verilmesi hükmün uygulanmasına engel teşkil etmemelidir. Her somut olayda hakim tarafından yasak eşyanın niteliği, tarafların beyanları, taraflar arasındaki ilişki gibi tüm bilgi ve belgeler göz önüne alınarak değerlendirme yapılmalıdır. Bilginin doğru olabileceğine dair bir emarenin varlığı halinde şüpheden sanık yararlanır ilkesine göre uygulama yapılmalı ve kişi hakkında etkin pişmanlık hükmü uygulanmalıdır. Örneğin hükümlü A'nın cep telefonunu aynı koğuştaki kalan B'den temin ettiğini beyan etmesi ve A'nın B ile sık sık bir araya geldiğinin tespit edilmesi şeklinde gerçekleşen olayda, B'nin cep telefonunu A'ya verdiği kesin olarak tespit edilemese de A hakkında etkin pişmanlık hükmü uygulanmalıdır. Hiçbir emarenin bulunmaması, mantığa uygun olmayan bilgilerin söz konusu olması halinde ise hüküm uygulanmamalıdır. Örneğin hükümlü C'nin uyuşturucu maddeyi aynı koğuştaki kalan D'den aldığını beyan etmesi fakat D'nin C ile aynı infaz kurumunda dahi kalmadığının anlaşılması halinde etkin pişmanlık hükmü uygulanmayacaktır.

TCK'da düzenlenen bazı etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanabilmesi için zaman bakımından sınır getirilmiştir. Örneğin m. 201'de öngörülen etkin pişmanlıktan faydalanabilmek için bilginin, mutlaka

⁷⁰ Yargıtay 8. CD, E: 2018/10050, K: 2018/13393, T: 27.11.2018.

⁷¹ Yargıtay 8. CD, E: 2019/12796, K: 2019/12870, T: 23.10.2019.

⁷² İlk derece mahkemesi tarafından *"...sanık hakkında her ne kadar TCK'nın 297/4 maddesinin uygulanması talep edilmiş ise de; sanığın uyuşturucu maddeyi kendisine temin ettiğini beyan ettiği Mehmet K. hakkında 10/01/2014 tarih ve 2013/5117 soruşturma numaralı karar ile kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verildiği anlaşıldığından sanık hakkında TCK'nın 297/4 maddesinin uygulanmasına yer olmadığına..."* şeklinde verilen karar Yargıtay tarafından onanmıştır (Yargıtay 8. CD, E: 2017/11171, K: 2018/9065, T: 12.09.2018); *"...Sanıkların, uyuşturucu maddeleri Fırat D.'den temin ettiklerini belirtmelerine karşın, Fırat D. hakkında atılı suçtan kamu adına kovuşturmaya yer olmadığına karar verilip kesinleştiğinin anlaşılması karşısında; uygulama yeri olmayan TCK'nın 297/4. maddesinin tertibi suretiyle eksik ceza tayini karşı temyiz olmadığından bozma nedeni yapılmamıştır."* (Yargıtay 8. CD, E: 2019/14553, K: 2021/1090, T: 27.01.2021).

para veya kıymetli damgaları tedavüle koymadan ve resmi makamlar tarafından haber alınmadan önce verilmesi gerekmektedir. TCK m. 297/4'te öngörülen etkin pişmanlık hükmünde ise böylesi bir sınır bulunmamaktadır. Bundan dolayı bilginin hüküm kesinleşinceye kadar verilmesi mümkündür.⁷³

Yine TCK'da öngörülen bazı etkin pişmanlık hükümlerinden faydalanabilmek için bilginin verileceği yer bakımından da sınır getirilmiştir. Örneğin m. 93'te düzenlenen etkin pişmanlık hükmünün uygulanabilmesi için organ veya dokularını satan kişinin, durumu mutlaka *merciine* haber vermesi gerekir. TCK m. 297/4'te düzenlenen etkin pişmanlık hükmünde yer bakımından da bir sınır söz konusu değildir. Kişinin bilgiyi yargılama makamlarına vermesi ile infaz kurumu veya tutukevi idaresine vermesi arasında fark yoktur. Her iki durumda da kişinin etkin pişmanlık hükmünden yararlanması gerekir.⁷⁴

Etkin pişmanlık hükmünün uygulanabilmesi için gereken şartların oluşması halinde, hükümlü veya tutukluya verilecek cezada indirim yapıp yapılmaması takdire bağlı değildir. Zira hükümde “...verilecek ceza **yarı oranında indirilir**” ifadesi ile cezada indirimin mutlaka yapılması gerektiği ifade edilmiştir. Ayrıca indirim oranında da takdir hakkı bulunmamaktadır. İndirimin yarı oranında yapılması şarttır.

SONUÇ

İnfaz kurumunda veya tutukevinde güvenlik, düzen ve disiplinin sağlanabilmesi için bu kurumlara sokulacak, kurumlarda bulundurulacak veya kullanılacak olan eşyaların belirli kurallara bağlanması şarttır. Herkesin kurumlarda istediği her şeye ulaşabilmesi infaz ile ulaşılmak istenen amaçların gerçekleşmesini engelleyecektir. Kurumda bulundurulmuş veya kullanılan bir eşyanın kuruma kim tarafından, nasıl ve ne suretle sokulduğunun, kurumda nasıl yayıldığıнын tespit edilmesi, kurum idaresinin önlem alınması ve suç ortaklarının tespiti bakımından önemlidir. Bilgiye ulaşabilmek için yasa koyucunun etkin pişmanlık hükmüne yer vermesi isabetli olmuştur. Fakat bu hüküm, sadece eşyayı yanında bulunduran ya da kullanılan hükümlüler veya tutuklular hakkında uygulanabilmektedir. Ayrıca hükümden faydalanmak isteyen kişinin yasak eşyayı hem kimden ve hem de ne suretle elde ettiği hususunda bilgi vermesi zorunlu tutulduğundan eşyayı kendi imkanları ile oluşturan ve bir başkasından almayı bizzat kuruma sokan hükümlü ve tutuklular, hükmün kapsamı dışında bırakılmıştır. Ancak kurumlardaki eksiklik ve aksayan yönlerin tespiti için daha fazla bilginin elde edilmesine fayda sağlayacak şekilde hükmün kapsamı genişletilmelidir. Bu kapsamda yasak eşyayı kimden ve ne suretle elde ettiği hususunda bilgi verme şartındaki bağlacın “*veya*” olarak değiştirilmesi, yasak eşyayı infaz kurumuna veya tutukevine sokan hükümlü ve tutukluların da hükmün kapsamına eklenmesi isabetli olacaktır.

⁷³ Yaşar/ Gökcan/ Artuç, s. 8594, Ünver, s. 680; Parlar/ Öztürk, s. 585; Zafer, s. 614.

⁷⁴ Yaşar/Gökcan/Artuç, s. 8594.

KAYNAKÇA

- Akbulut B, Ceza Hukuku Genel Hükümler, 6. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2019.
- Alegöz Ş, “Ceza İnfaz Kurumuna Yasak Eşya ve Özellikle Uyuşturucu Madde Sokma Suçu”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hukuk Ana Bilim Dalı, İstanbul, 2019.
- Artuk M E/ Gökçen A/ Yenidünya A C, 5237 Sayılı Kanuna Göre Hazırlanmış Ceza Hukuku Özel Hükümler, 8. Baskı, Turan Kitabevi, Ankara, 2007.
- Baba Y, “Türk Ceza Kanunu’nda Etkin Pişmanlık”, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Ana Bilim Dalı, İstanbul, 2011.
- Baki E, “Türk Ceza Kanununda Etkin Pişmanlık”, C.0, S.2, 2016, Ankara, Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi, ss. 27-55.
- Centel N/ Zafer H/ Çakmut Ö, Türk Ceza Hukukuna Giriş, 4. Baskı, Beta Basım, İstanbul, 2006.
- Demirbaş T, Ceza Hukuku Genel Hükümler, 12. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017.
- Gödekli M, “Türk Ceza Öğretisi ve Uygulamasında Etkin Pişmanlık”, Y.7, S.29, 2017, Ankara, Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, ss. 277-360.
- Gören S, En Son Değişikliklerle Açıklamalı - İctihatlı 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu, Yetkin Yayınları, Ankara, 2012.
- Gündel A, Yeni Türk Ceza Kanunu Açıklaması Cilt 4, Sözkese Matbaacılık, Ankara, 2009.
- Hafizoğulları Z/ Özen M, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 10. Baskı, US-A Yayıncılık, Ankara, 2017.
- Hafizoğulları Z/ Özen M, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler Millete ve Devlete Karşı Suçlar, 2. Baskı, US-A Yayıncılık, Ankara, 2017.
- Hakeri H, Ceza Hukuku Genel Hükümler, 19. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2016.
- İçel K, Ceza Hukuku Genel Hükümler, Yenilenmiş Baskı, Beta Basım, İstanbul, 2016.
- İçer Z, “Kişiyi Hürriyetinden Yoksun Kılma Suçunda Etkin Pişmanlık (TCK.m. 110)”, C.23, S.3, 2017, İstanbul, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, ss. 773-792.
- Koca M/ Üzülmüş İ, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 12. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2019.
- Meran N, Yeni Türk Ceza Kanununda Kamu Görevlisine ve Adliyeye İlişkin Suçlar, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2006.
- Meran N, “Avukatların İnfaz Kurumuna veya Tutukevine Yasak Eşya Sokma Eylemleri”, C.2, S.13, 2007, Ankara, Terazi Hukuk Dergisi, ss. 123-132.
- Özbek V/ Doğan K/ Bacaksız P vd., Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 7. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2016.
- Özgenç İ, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 15. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2019.
- Öztürk B/ Erdem M R, Uygulamalı Ceza Hukuku ve Güvenlik Tedbirleri Hukuku, 14. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2014.
- Parlar A/ Öztürk M, Uygulamada Adliyeye Karşı Suçlar (TCK MD. 267-298), Aristo Yayınevi, İstanbul, 2018.

Soyaslan D, Ceza Hukuku Genel Hükümler, 6. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2014.

Sümer A E, “Türk Ceza Hukukunda Etkin Pişmanlık”, C.11, S.2, 2023, Sakarya, Sakarya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, ss.1229-1270.

Şahbaz İ, Açıklamalı ve İçtihatlı Türk Ceza Kanunu 3. Cilt, 2. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2020.

Taneri G, “İnfaz Kurumuna veya Tutukevine Yasak Eşya Sokmak”, C. 14, S. 151, Ankara, 2019, Terazi Hukuk Dergisi, ss. 566-587.

Toroslu N/ Toroslu H, Ceza Hukuku Genel Kısım, 24. Baskı, Savaş Yayınevi, Ankara, 2018.

Ünver Y, İftira, Suç Uydurma, Suç Üstlenme, Yalan Tanıklık ve Bilirkişilik Suçu İhbar Etmemek Suçları (TCK’da Düzenlenen Adliye Karşı Suçlar), 6. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2021.

Yaşar O/ Gökcan H T/ Artuç M, Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu 6. Cilt Madde 252-345, 2. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2014.

Zafer H, “İnfaz Kurumuna veya Tutukevine Yasak Eşya Sokmak”, in: Özel Ceza Hukuku Cilt X Adliye Karşı Suçlar, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2021.